

Dok.nr:	KP-032	Versjon:	2.0	Dato:	12.03.2026
Forfatter:		Godkjent av:	Karl Erik Arnesen		

KURSPLAN

Grunnopplæring i skogbrannslukking

1 Grunnopplæring i skogbrannslukking

Alle kommuner har ansvar for å håndtere de hendelser som skjer innenfor egen kommune, slik det følger av ansvarsprinsippet. For kommuner med store skogbruksområder, vil skogbranner være en reell trussel hver sesong. Hendelser de siste årene har synliggjort et økende behov for å tilføre grunnleggende kompetanse innenfor skogbrannslukking.

2 Kursets plass i opplæringsstrukturen

Kurset er et frittstående kurs som skal kunne tilbys som tilleggstudanning for brannvesen, sivilforsvarsdistrikt og kommunale skogbrannreserver, og inngår dermed ikke i noen helhetlig opplæringsstruktur. Kurset skal et permanent tilbud på årsbasis og gjennomføres av regionale aktører med administrativ tilknytning til Brann- og redningsskolen.

3 Kursets varighet, opptakskrav og målgruppe

Kursets varighet er 3 dager, med til sammen 24 timer à 45 minutter. Det kreves ingen forkunnskaper for deltakelse på kurset. For brannvesenet er målgruppen for kurset mannskaper og utrykningsledere. For Sivilforsvaret er målgruppen tjenestemenn og tjenestepliktig befall (FIG leder/IG troppssjef). Kurset skal også kunne inkludere deltakere som skal inngå i skogbrannreserve. Eventuell deltagelse fra andre beredskapsaktører vurderes av kursarrangør.

Optimal sammensetning blant kurskursdeltakere, vil være deltakere fra ulike organisasjoner. Forskjellig bakgrunn gir ulike innfallsvinkler til kurset. Forutsetningen for deling av erfaringer, og spekteret av erfaringer, anses som større ved en variert deltakermasse.

4 Oppbygning og arbeidsformer

Deltakerne skal etter endt kurs ha tilegnet seg grunnleggende kunnskaper og ferdigheter i skogbrannslukking. Kompetansen kurset gir skal være tilstrekkelig for å bekle roller fra slokkemannskaper og opp til sektorleder i en innsatsorganisasjon som håndterer en skogbrann.

5 Kursets oppbygning

Hovedområdene i opplæringen er inndelt i administrative forhold, seks fagområder og øvelse. Fag - og timefordeling ivaretar en hensiktsmessig progresjon innenfor de ulike fagområdene. Emnene innenfor hvert fagområde bør gjennomføres i gitt rekkefølge, men det kan likevel være naturlig i gjennomføringen at enkelte emner fraviker rekkefølgen som skisseres her. Veiledende kursprogram er utarbeidet og skal følge kursplanen.

Kursplan: Grunnopplæring i skogbrannslukking

Kursplanen er utformet forenelig med heftet Skogbrann – vern og slokking som inngår som sentralt læremiddel i opplæringen.

Fagområder	Emne nr.	Emne	Timer
1. Administrative forhold	1.1	Kursåpning	1
	1.2	Kursavslutning / Evaluering	1
		Sum timer administrative forhold	2
2. Skogen og om skogbranner	2.1	Skognæringen	1
	2.2	Skogforhold	
	2.3	Skogbrannens forløp	
		Sum timer skogen, og om skogbranner	1
3. Skogovervåkning	3.1	Metoder for overvåkning	1
	3.2	Kart, GPS	2
		Sum timer skogovervåkning	3
4. Skogbrannslukking	4.1	Organisering	1
	4.2	Sektorleders arbeidsoppgaver	4
	4.3	HMS ved skogbrannslukking	1
	4.5	Slokkemetoder	2
		Sum timer skogbrannslukking	8
5. Opplæring og øvelser i egen organisasjon	5.1	Opplæringsplanlegging og gjennomføring av øvelser	1
		Sum timer opplæring og øvelser i egen organisasjon.	1
6. Skogbrannberedskap	6.1	Skogbrukets beredskap	1
	6.2	Nasjonal – regional – lokal beredskap	
	6.3	Kortsiktige og langsiktige tiltak	
		Sum timer skogbrannberedskap	1
7. Øvelse	7.1	Innledning til øvelse	1
	7.2	Rydding/felling av trær	2
	7.3	Demonstrasjon praktiske slokkemetoder	1
	7.4	Praktisk øvelse	4
		Sum timer øvelse	8
		Sum timer totalt	24

6 Hovedområder

Hvert fagområde har en innledning og en samlet oversikt over kompetansemål. For hvert kompetansemål angis hovedmomenter som skal ivaretas i opplæringen. Vektlegging av hovedmomentene må relateres til kompetansemålet og tid til disposisjon i hvert emne.

Administrative forhold

Administrative forhold knyttet til gjennomføring av kurs.

Målet med administrative forhold er at deltageren skal:

- 1.1 forberedes til gjennomføring av kurs.
- 1.2 vurdere læringsutbytte og foreta kursevaluering.

Emne 1.1 Kursåpning

Målet med administrative forhold er at deltakeren skal forberedes til gjennomføring av kurs.

Hovedmomenter:

- kort presentasjon av deltakerne og instruktørene.
- kursprogram.
- administrative forhold.

Emne 1.2 Kursavslutning

Målet med administrative forhold er at deltakeren skal vurdere læringsutbytte og foreta kursevaluering.

Hovedmomenter:

- deltagerens læringsutbytte.
- kursevaluering.
- kursbevis.

Skogen og om skogbranner

Fagområdet skogen og om skogbranner skal bidra til grunnleggende kunnskaper som innsatsmannskaper i skogbrannbekjempelse kan nyttiggjøre seg av ved en eventuell innsats.

Målet med opplæringen er at deltakeren skal:

2.1 kjenne til skogbruket som næring og hvilke aktører næringen består av.

2.2 kjenne til skogens inndeling og verdivurdering i forhold til skogbranner.

Emne 2.1 Skognæringen

Målet med skognæringen er å kjenne til skogbruket som næring og hvilke aktører næringen består av.

Hovedmomenter:

- Skogbruket som næring.
- Aktørene i skogbruket.

Emne 2.2 Skogforhold

Målet med skogforhold er å kjenne til skogens inndeling og verdivurdering i forhold til skogbranner.

Hovedmomenter:

- Skogstyper.
- Hogstklasser.
- Skogbrannfare.

Emne 2.3 Skogbrannens forløp

Målet med skogbrannens forløp, er å ha kjennskap til forløpet og utviklingen av en skogbrann.

Hovedmomenter:

- Brannutvikling.
- Topografiens påvirkning.
- Værets påvirkning.

Skogovervåkning

Emnet skal vise kursdeltakerne hvilke metoder som benyttes og kan benyttes til å overvåke skogen. Blant annet skal bruk av skogbrannhelikopter gis fokus i kurset. I tillegg skal emnet gi grunnleggende kart og orienteringskunnskaper.

Målet med opplæringen er at deltakeren skal:

3.1 kjenne til hvilke metoder som kan benyttes til skogovervåkning.

3.2 få kunnskap om bruk av kart, GPS for uttak av referansepunkter og orientering generelt.

Emne 3.1 Metoder for overvåkning

Målet med metoder for overvåkning er å kjenne til hvordan skogsområder i perioder med høy skogbrannindeks, kan overvåkes.

Hovedmomenter:

- Overvåkningsalternativer.

Emne 3.2 Kart og GPS

Målet er å gi kursdeltakerne kunnskap om kart og GPS for å skape, og få forståelse av, felles referansepunktgrunnlag, samt enkel kunnskap om orientering i terrenget generelt.

Hovedmomenter:

- Terminologi.
- Kartlære.
- GPS som hjelpemiddel.

Skogbrannslukking

Fagområdet skogbrannslukking er spesifikt rettet mot slokkemannskapers kjerneområde.

Fagområdet skal bidra til at deltakere får detaljerte kunnskaper om arbeidsoppgaver for slokkemannskaper og teknikker som benyttes i utførelsen av skogbrannbekjempelse. Emnet vil også belyse sektorleders funksjon og ansvarsområde i en innsatsorganisasjon.

Målet med opplæringen er at deltakeren skal:

- 4.1 få kunnskap om hvordan en innsatsorganisasjon etableres og driftes, herunder grunnprinsipper for Enhetlig ledelsessystem (ELS).
- 4.2 få kunnskap om sektorleders funksjon ved bekjempelse av skogbrann.
- 4.3 kunne gjengi risikoområder og faremomenter i en innsatssituasjon.
- 4.4 ha kjennskap til forløpet og utviklingen av en skogbrann.
- 4.5 kunne benytte seg av ulike slokkemetoder og teknikker ved bekjempelse av skogbrann.

Emne 4.1 Organisering

Målet med organisering er å få kunnskap om hvordan en innsatsorganisasjon etableres og driftes, herunder grunnprinsipper for Enhetlig ledelsessystem (ELS).

Hovedmomenter:

- Etablering av innsatsorganisasjon.
- Prinsipper for Enhetlig ledelsessystem (ELS).
- Sektorinndeling.

Emne 4.2 Sektorleders arbeidsoppgaver

Målet med sektorleders arbeidsoppgaver, er å få kunnskap om sektorleders funksjon ved bekjempelse av skogbrann.

Hovedmomenter:

- Ansvarsforhold.
- Kommunikasjon – samband.
- Koordinering.

Emne 4.3 Helse, miljø og sikkerhet ved skogbrannslukking

Målet med helse, miljø og sikkerhet ved skogbrannslukking, er å kunne gjengi risikoområder og faremomenter i en innsatssituasjon.

Emne 4.4 Skogbrannens forløp

Målet med skogbrannens forløp, er å ha kjennskap til forløpet og utviklingen av en skogbrann.

Hovedmomenter:

- Skogbrannutvikling.
- Topografiens påvirkning.
- Værets påvirkning.

Emne 4.5 Slokkemetoder

Målet med slokkemetoder, er å kunne benytte seg av ulike slokkemetoder og teknikker ved bekjempelse av skogbrann.

Hovedmomenter:

- Passive slokkemetoder – indirekte brannbekjempelse.
- Aktive slokkemetoder – direkte brannbekjempelse.
- Bruk av skogbrannhelikopter – rekvirering, teknikker, HMS.

Opplæring og øvelse i egen organisasjon

Fagområdet opplæring og øvelse i egen organisasjon skal bidra til at deltakerne kan overføre tillært kompetanse videre i egen organisasjon.

Målet med opplæringen er at deltakeren skal: 5.1 få kjennskap til hvordan man kan utføre intern opplæring og gjennomføre øvelser i egen organisasjon.

Emne 5.1 Opplæringsplanlegging og gjennomføring av øvelser

Målet med opplæringsplanlegging og gjennomføring av øvelser, er å få kjennskap til hvordan man kan utføre intern opplæring og gjennomføre øvelser i egen organisasjon.

Hovedmomenter:

- Overføring av kompetanse.
- Intern tilrettelegging.
- Øvelsesplanlegging – hva må vurderes for å gjennomføre skogbrannøvelser?

Skogbrannberedskap

Fagområdet skogbrannberedskap skal gi deltakerne oversikt over hvilken beredskap som eksisterer fra ulike aktører – lokalt – regionalt – nasjonalt. I tillegg trekkes det frem hvilke tiltak, på kort og lang sikt, som kan etableres med tanke på skogbrannberedskap.

Målet med opplæringen er at deltakeren skal:

- 6.1 ha kjennskap til skogbrukets egen beredskap for å forebygge og bekjempe skogbrann.
- 6.2 ha kunnskap om hvilken beredskap som er etablert på ulike nivå fra myndighetenes side.
- 6.3 ha kjennskap til beredskapstiltak som er etablert eller kan etableres for å redusere risikoen for skogbrann.

Emne 6.1 Skogbrukets beredskap

Målet med skogbrukets beredskap, er å gi deltakerne kjennskap til skogbrukets egen beredskap for å forebygge og bekjempe skogbrann.

Hovedmomenter:

- Aktører fra skogbruket i skogbrannberedskap.
- Beredskapstiltak i skogbruksnæringen.

Emne 6.2 Nasjonal – regional – lokal beredskap

Målet med nasjonal – regional – lokal beredskap, er å gi deltakerne kunnskap om hvilken beredskap som er etablert på ulike nivå fra myndighetenes side.

Hovedmomenter:

- Kommunens beredskap.
- Regional beredskap.
- Statlig beredskap.

Emne 6.3 Kortsiktige og langsiktige tiltak

Målet med kortsiktige og langsiktige tiltak, er at deltakeren skal ha kjennskap til beredskapstiltak som er etablert eller kan etableres for å redusere risikoen for skogbrann.

Hovedmomenter:

- Beredskapstiltak for skogbrann på kort og lang sikt for de ulike nivåene i beredskapsorganiseringen.

Øvelse

Fagområdet øvelse skal bidra til at deltakerne får de ferdigheter som er nødvendig for å bekle en posisjon blant slokkemannskaper ved skogbrannbekjempelse. Det legges vekt på tekniske ferdigheter og trening av disse. Likevel skal også sektorleders funksjon synliggjøres i den praktiske delen.

Målet med opplæringen er at deltakeren skal:

7.1 forstå bakgrunnen og det overordnede målet for øvelsen.

7.2 få kunnskap om benyttelse av motorsag og teknikker ved rydding og felling av trær.

7.3 få kjennskap til aktuelle metoder for slokking, og teknikkene nødvendig for å utnytte metodene.

7.4 få ferdigheter i å benytte utstyr og teknikker for ulike slokkemetoder ved skogbrannbekjempelse.

Kursplan: Grunnopplæring i skogbrannslukking

Emne 7.1 Innledning til øvelse

Målet med innledning til øvelse, er at deltakeren skal forstå bakgrunnen og det overordnede målet for øvelsen.

Hovedmomenter:

- Beskrivelse av hensikt og mål med øvelsen.
- Gi nødvendig praktisk informasjon.
- Fordeling av arbeidsoppgaver/ansvarsområdet.

Emne 7.2 Rydding/felling av trær

Målet med ryddig/felling av trær, er at deltakeren skal få kunnskap om benyttelse av motorsag og teknikker ved rydding og felling av trær.

Hovedmomenter:

- Bruk av motorsag.
- Sage-/fellingsteknikk.
- HMS relatert til emnet.

Emne 7.3 Demonstrasjon av praktiske slokkemetoder

Målet med demonstrasjon av praktiske slokkemetoder, er at deltakeren skal få kjennskap til aktuelle metoder for slokking, og teknikkene nødvendig for å utnytte metodene.

Hovedmomenter:

- Offensive metoder.
- Defensive metoder.

Emne 7.4 Øvelse

Målet med øvelsen, er at deltakeren skal få ferdigheter i å benytte utstyr og teknikker for ulike slokkemetoder ved skogbrannbekjempelse.

Hovedmomenter:

- Visualisering av skogbrann.
- Individuell ferdighetstrening.
- Evaluering.

7 Arbeidsformer

Det anbefales at deltakeren i forkant har studert kursmateriellet for kurset. Kursmaterieell bør gjøres tilgjengelig i god tid før kursets oppstart. Enten som tilsendte hefter/kompendier eller elektronisk i læreplattformløsning.

Læringsprosessen frem mot kompetansemålet må ta utgangspunkt i at læring skjer hos deltageren gjennom aktivisering. Fordeling mellom teori og praksis må være hensiktsmessig, og opplæringen må bygges på den kompetansen deltageren har. En problemorientert opplæring innebærer forberedelse av konkrete problemstillinger til diskusjon, og det må lages en plan for tema, aktivitet og oppsummering. Opplæringen skal i hovedsak være praktisk rettet, med realistiske scenario som utgangspunkt for den teoretiske gjennomgangen.

I prinsippet skal øvelsen synliggjøre hvordan en skogbrann eller lignende fysisk kan betraktes. Øvelsen skal også benyttes som aktivitet med tanke på praktisk tilnærming til skogbrannslukking. Det skal derfor vektlegges at deltakeren skal forsøke ulike slökkemidler/metoder og fysisk foreta brannslukking. Det skal legges til rette for at erfaringer gjort i løpet av øvelsen blant kursdeltakerne kan deles.

8 Vurdering

Underveis er formålet med vurdering å veilede, motivere og utvikle deltageren, og i tillegg sikre at deltageren når hovedmålene i opplæringen. Det foretas ingen formell vurdering av den enkelte deltager. Tildeling av kursbevis forutsetter deltagelse under hele kurset.

9 Litteratur

Pensumlitteratur er kompendiet "Skogbrann" utgitt av Skogbrand forsikring. Øvrig lærematerieell som deles ut må være oppdatert og holde faglig god kvalitet.

10 Andre forhold

Kurset anbefales revidert etter fastsatte retningslinjer for kursutvikling og revisjon av kursplaner. Kursarrangør vurderer søknadene, og kan avslå tildeling av kursplass dersom det er for mange søkere i forhold til antall plasser. Kursbevis utstedes i fastsatt mal av DSB / Brann- og Redningsskolen.